

Poliisin järjestämät purkukeskustelut pandemia-aikana

Helsingin poliisilaitoksen toimintamallit kriittisten tilanteiden jälkitoimille
Covid-19 pandemian aikana.

Tatu Sirén

03/2023

TIIVISTELMÄ

Tekijä: Tatu Sirén

Julkaisun nimi: Poliisin järjestämät purkukeskustelut pandemia-aikana

Opinnäytetyön muoto: tutkimuksellinen

Julkisuusaste: Julkinen

Ohjaaja: Jari Hyyti ja Tiina Väkiparta

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Tämän tutkimuksellisen opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia, miten poliisi on järjestänyt ja toteuttanut kriittisten tilanteiden jälkitoimet ja erityisesti purkukeskustelutoiminnan Helsingin poliisilaitoksella Covid-19 pandemian aikana. Tarkoituksena on selvittää pandemian vaikutukset purkukeskusteluihin sekä toteutuneet poikkeuskäytännöt. Tämän lisäksi työssä on selvitetty Poliisihallituksen sekä Helsingin poliisilaitoksen ohjeistus purkukeskusteluiden järjestämiseen sekä avattu tarvittava tietoperusta käyttäen aiheeseen liittyvää kirjallisuutta.

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Tutkimusmenetelmänä oli teemahaastattelu, jossa haastateltiin kolmea Helsingin poliisilaitoksen purkukeskusteluohjaajaa. Työssä tuodaan esille kehittämiskohteita liittyen poikkeusajan toteutuksiin sekä paneudutaan purkukeskustelutoiminnan käytänteisiin ja muutoksiin viime vuosilta. Tutkimuksen on määrä avata toiminnan kehittymistä pandemian taustalla sekä pandemian vaikutuksia kriittisten tilanteiden jälkipuintiin.

Sivumäärä: 29+3

Tarkastuskuukausi ja vuosi: 03/2023

Avainsanat: Purkukeskustelu, defusing, debriefing, jälkipuinti, pandemia, Covid-19

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
1.1 Opinnäytetyön tavoite ja rajaus	4
1.2 Aihe ja tutkimuskysymykset	5
2 TIETOPERUSTA	6
2.1 Keskeiset käsitteet	6
2.2 Kokemukselliset purkukeskustelut.....	7
2.3 Defusing ja Debriefing.....	9
2.4 Poliisihallituksen määräys kriittisten tilanteiden jälkitoimista	11
2.5 Helsingin poliisilaitoksen ohjeet kriittisten tilanteiden jälkitoimista.....	12
2.6 Työterveydenhuolto ja muut palveluntarjoajat	12
2.7 Ohjeet pandemiakäytäntöjen osalta	13
2.8 Aikaisempia tutkimuksia	14
3 TOTEUTTAMINEN	15
3.1 Tutkimusmenetelmä.....	15
3.2 Aineistonkeruun ja analysoinnin menetelmät	16
3.3 Haastateltavat	17
3.4 Haastattelukysymykset	18
3.5 Aineiston säilyttäminen, hävittäminen ja tietosuoja.....	18
4 TUTKIMUSTULOKSET	19
4.1 Purkukeskustelukäytänteet	19
4.2 Pandemian vaikutukset	21
4.3 Toiminnan kehittyminen pandemian taustalla.....	21
4.4 Onnistumiset & parannusehdotukset.....	23
5 POHDINTA	25
5.1 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus	25
5.2 Jatkotutkimusmahdollisuudet	26
5.3 Johtopäätökset.....	26
LÄHTEET	28
LIITTEET	30

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aiheen valitsin Poliisiammattikorkeakoulun työharjoittelun alkuvaiheessa. Tiesin, että haluan tehdä psykologiaa sivuavan työn omien kiinnostuksenkohteideni pohjalta ja kiinnostukseni purkutoimintaan heräsi erinäisten kollegoiden sekä perheeni kanssa käytyjen keskusteluiden kautta. Purkukeskustelutoiminnan tarve ei ilmennyt työharjoittelun aikana omalla kohdallani. Tarpeesta tai sen mahdollisuuksista potentiaalisissa tilanteissa ei oikeastaan myöskään puhuttu. Koen silti asian erittäin tärkeäksi poliisityön, sekä yleisesti tulevan urapolkuni kannalta. Huomasin myös pian aiheen valittuani, että oma tietämykseni kriittisten tilanteiden käsittelystä oli varsin olematon ja halusin oppia aiheesta lisää todeten samalla, että tilanne on varmasti sama myös monilla muilla nuoremmilla tai vanhemmillakin konstapeleilla, jolloin kaikki tietämyksen lisääminen aiheesta on oleellisen tärkeää.

Koko opiskelu poliisikoulussa osui kurssillamme pandemia-aikaan Covid-19 tartuntataudin aiheuttaessa kaaosta maailmalla, jolloin jouduimme ja pääsimme nauttimaan erinäisistä etätoteutuksista, sekä poikkeuskäytännöistä koulutuksessa, joka yleensä on vaatinut ja tulee vaatimaan paljon lähiopiskelua. Sama poikkeuskäytäntöjen tarve ulottui myös lähes jokaiseen muuhun ammattiin yhteiskunnassa, sekä jo ennen pandemiaa poliisitehtävissä työskennelleiden arkeen. Tästä heräsikin ajatus, että millä tavalla tämä ryhmäytymistä vaativa ja nimenomaan ryhmähengen nostattamiseen perustuva toiminta on saatu toteutettua aikana, jolloin sosiaalisia kontakteja vältettiin ja tiloihin päästettiin vain rajattu määrä ihmisiä. Tätä spesifiä aihetta ei ole aikaisemmin tutkittu, eikä aiheesta myöskään löytynyt suoria ohjeistuksia poliisihallituksen, tai Helsingin poliisilaitoksen toimesta. Tämän takia opinnäytetyön aihe, tavoite sekä rajausta muodostuivat nopeasti varsin selkeiksi.

1.1 Opinnäytetyön tavoite ja rajausta

Opinnäytetyön aihetta lähdettiin tarkastelemaan varsin kriittisestä näkökulmasta, jolloin tavoitteeksi syntyi tarve erityisesti selvittää onnistumisia sekä epäonnistumisia pandemia-ajan toteutusmetodeissa. Tällöin saataisiin aikaiseksi aidosti arvokasta tietoa ajatellen esimerkiksi seuraavaa mahdollista pandemiaa tai poikkeustilaa, jolloin virheistä sekä onnistumisista pystytään oppimaan ja muokkaamaan tulevia toimintamalleja.

Kriittisen arvion lisäksi on määrää avata myös perustoimintaa poikkeuskäytäntöjen pohjalla, jotta voidaan ymmärtää mitä tosiasiallisesti on muutettu tai pidetty käytännössä. Perusmallit de-briefing- sekä debriefing-toiminnassa sekä esimerkiksi poliisihallituksen määräys kriittisten

tilanteiden jälkitoimista (POL-2019-14546) on tullut voimaan vuonna 2019 ja samaa määrystä on käytetty läpi koko pandemian pohjana toteutetuille käytännöille.

Aihealueen rajaaminen on oleellista tuotetun tutkimuksen toteuttamisen sekä tuotetun työn toteutumisen kannalta. Rajauksella hallitaan sitä, että työ on tekijän hallittavissa ja että se saadaan vietyä varmuudella loppuun. Mikäli aihealueen rajauksessa epäonnistutaan, niin työtaakasta voi tulla tarpeettoman iso tavoiteltuun tulokseen verrattuna.

Koen aiheen olevan jo itsessään varsin rajattu. Purkutoiminnasta on tehty paljon opinnäytetöitä ja sitä on tutkittu paljon viime vuosina, mutta sitä ei ole ennen tätä opinnäytetyötä kohdistettu pandemia-ajan poikkeustoteutuksiin. Tämän lisäksi tutkimuksen kohdistettu alue on rajattu koskemaan Helsingin poliisilaitosta ja sen käytänteitä koko Suomen sijaan. Tämän rajauksen myötä onkin oleellista ymmärtää, että vaikka Poliisihallitus luo ohjeilla sekä määräyksillään pohjan, jota maan laitosten tulee soveltaa, niin laitosten käytänteiden välillä on oleellisia alueellisia eroja. Työssä avatut käytänteet, prosessit sekä potentiaaliset muutosehdotukset koskevat tässä työssä pelkästään Helsingin poliisilaitosta.

1.2 Aihe ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen aiheena on Helsingin poliisilaitoksen toimintamallit kriittisten tilanteiden jälkitoimille Covid-19 pandemian aikana.

Poliisihallinnossa on viime vuosina herätty henkisen hyvinvoinnin tärkeyteen ja poliisien henkistä hyvinvointia on edistetty ja tuettu erilaisin tavoin. Asiaa tuli vaikeuttamaan globaali pandemia Covid-19, joka vaikutti jokaiseen alaan sekä jokaiseen sektoriin niiden alojen sisällä.

Poliisiorganisaatiossa käytössä on defusing- eli purkukeskustelutoiminta. Se tarkoittaa ryhmäkeskustelua, joka käydään mahdollisimman pian kriittisen tilanteen jälkeen. Purkukeskustelussa tarkoituksena on jakaa ryhmän kesken omia kokemuksia ja tunteita liittyen tapahtuneeseen kriittiseen tilanteeseen. Pandemia poisti tai ainakin rajoitti miehistön kykyä kokoontua aikaisempaa vastaavilla tavoilla. Käyttöön jouduttiin ottamaan uusia keinoja ja etäratkaisuja, jotka ovat tässä opinnäytetyössä keskiössä. Tavoitteena on selvittää myös millä tavalla nämä ratkaisut on otettu vastaan ja miten toimiviksi ne on koettu.

Tutkimuskysymykset:

1. Miten purkukeskustelutoiminta on toteutettu normaaleissa olosuhteissa?
2. Miten pandemia-ajan purkukeskusteluiden järjestäminen erosi normaalista tavasta?
3. Miltä osin purkukeskustelujen järjestämisessä onnistuttiin pandemian aikana? Missä jäi parantamisen varaa?
4. Mitä poikkeuskäytäntöjen soveltuvuudesta opittiin?

2 TIETOPERUSTA

Tietoperusta työhön tulee perustumaan kirjallisuuden analysointiin ja tulkintaan, jossa tavoitteena on avata defusing- ja debriefing-toiminnan yleistä tiedepohjaa ja tutustua myös poliisihallituksen sekä Helsingin poliisilaitoksen ohjeisiin purkutoiminnan ja pandemiakäytäntöjen osalta. Tämän lisäksi on tarkoituksena perehtyä aiheesta tuotettuun tieteelliseen kirjallisuuteen ja ainakin tutustua purkukeskusteluista tuotettuun psykologiaan pohjaavaan materiaaliin, vaikka pääpaino onkin käytännön toimintatapojen soveltamisessa henkisten vaikutuksien sijaan

2.1 Keskeiset käsitteet

Seuraavat keskeiset käsitteet tulevat toistumaan tietoperustassa ja tutkimuksessa ja niiden tunteminen on keskeistä asian ymmärtämisen kannalta.

Pandemia-aika

Työssä puhutulla pandemialla viitataan 2019 alkaneeseen Covid-19 tartuntatautiin, joka julistettiin pandemiaksi maaliskuussa 2020 ja joka oli World Health Organisationin verkkosivujen mukaan (luettu 11.01.2023) todettu vuoden 2023 alussa vajaalla 700 miljoonalla ihmisellä. Covid-19 on yhä pandemiastatuksessaan opinnäytetyön tekohetkellä tammikuussa 2023, mutta oireet sekä taudin leviävyys ja vaarallisuus saatiin riittävissä määrin hallintaan rokotuksilla vuoden 2021 aikana, siten että voimassa olleet terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen rajoitukset lievenivät merkittävästi. Rajoitusten ja etätyön pandemia-aikana tämän työn osalta voidaankin ajatella vuosia 2020 ja 2021, sekä vähemmässä määrin myös vuotta 2022, jolloin monet etätyömallit pysyivät yhä käytännössä poliisilaitoksilla.

Poliisihallitus (POHA)

Poliisin keskusvirasto, joka ohjaa sekä johtaa poliisin toimintaa. Sen tulee poliisitoiminnan suunnittelun, toteuttamisen ja kehittämisen lisäksi ohjata resurssejaan myös tukitoimintaan. Poliisihallituksen vastuisiin kuuluu tarjota poliisin palveluita kaikille sitä tarvitseville

Suomessa. Poliisihallituksen toiminnan alaisuuteen kuuluvat kaikki poliisilaitokset, sekä valtakunnalliset tästä irrotetut yksiköt, eli keskusrikospoliisi ja Poliisiammattikorkeakoulu.

Kriittiset tilanteet

Kriittisillä tilanteilla tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä äkillisiä ja stressiä aiheuttavia tapahtumia, jotka voivat aiheuttaa trauman.

Kriisi

Kriisin voi laukaista yksittäinen, äkillinen ja järkyttävä kokemus esimerkiksi poliisin työtehtävissä, tai kriisi voi syntyä hitaammin erilaisten haasteiden ja kasautuvan stressin myötä. Tässä opinnäytetyössä paneudutaan enemmän äkilliseen kriisiin, jota voidaan kutsua myös traumaattiseksi tai traumatisoivaksi kriisiksi. Tällaiset tilanteet ovat äkillisiä ja yllätyksellisiä ja ihmiset reagoivat niihin tavoilla, joista voivat yllättyä itsekkin. Poliisit altistuvat tällaiselle kriisille työtehtävissään esimerkiksi kohdatessaan kuolemaa. (Palosaari 2008, 23–25.)

Trauma

Traumalla tarkoitetaan tilannetta, jossa tapahtuneen kriisin aiheuttamat reaktiot eivät lähde purkautumaan vaan jäävät vaivaamaan ihmistä ja ikään kuin jumiutuvat henkilön kehoon ja mieleen. Tämä alkaa rasittaa ihmistä traumamuistojen alkaessa vuotaa normaaliin elämään ja arkeen. Trauman oireita ovat kauhun, pelon, vihan sekä avuttomuuden tunteet. Siihen, kuinka voimakkaasti ihminen reagoi traumaattiseen tapahtumaan ja kuinka hyvin syntynyt trauma näkyy ulkopuolelle vaikuttaa monta asiaa, kuten itse traumaattisen tapahtuman luonne sekä henkilön omat ominaisuudet, kuten myös eksistentiaaliset sekä sosiaaliset tekijät. (Palosaari 2008, 26–27.)

2.2 Kokemukselliset purkukeskustelut

Purkukeskusteluja käytetään poliisiorganisaation sisäisenä toimenpiteenä tilanteissa, joissa työ on muodostanut jonkunlaisen uhan työhyvinvoinnille. Työturvallisuuslain (738/2002) mukaan työnantajan tehtävänä on selvittää ja tunnistaa järjestelmällisesti työpaikan haitta- ja vaaratekijöitä sekä pyrkiä parhaan kykynsä mukaan vähentämään tai kokonaan poistamaan niiden vaikutuksia. Poliisiyksikössä riskien kokonaan poistaminen on mahdotonta, jolloin painopisteen tulee olla poliisiorganisaatiossa kriittisistä tilanteista selviämisessä sekä poliisien saamassa tuessa. Tämän vuoksi jälkitoimenpiteille on määritetty yhdenmukaiset mallit poliisihallituksen toimesta. Nämä ohjeet ja määräykset määrittelevät miten menetellään poliisin kohdatessa kriittisiä tilanteita. (Kaunisto ym. 2021, 408.)

Poliisin kokemuksellinen purkukeskustelu perustuu poliisihallituksen määräykseen kriittisten tilanteiden jälkitoimista (POL-2019-14546) mukaan kokonaisuudessaan vertaistuen vaikutukseen. Kokemuksellisten purkukeskusteluiden ohjaajat ovat poliisihallinnon henkilöstöön kuuluvia tehtävään koulutettuja poliiseja. Poliisiyksikön tulee pystyä järjestämään koulutetun purkukeskustelun ohjaajan pitämänä tilanteen kokemuksellinen purkukeskustelu ennen tilanteeseen joutuneiden työvuorojen päättymistä. Tämä on niin sanottu Defusing-istunto.

Vastuu keskusteluiden järjestämisestä on lähiesimiehellä ja operatiivisessa toiminnassa kenttäjohtajalla ja yleisjohtajalla. Purkukeskustelun järjestäminen tapahtuu ottamalla yhteyttä oman yksikön purkukeskustelukoordinaattoriin. Kuka tahansa voi myös itse lähestyä esimerkiksi esimiestä, kenttäjohtajaa tai tuntemaansa purkukeskusteluohjaajaa tuodakseen tietoon tilanteen, joka henkilön omasta mielestä vaatisi järjestettäväksi purkukeskustelua. (Kaunisto ym. 2021, 408.)

Poliisiyksikössä on päällystöstä valittu purkukeskustelukoordinaattori, jonka vastuulla on koordinoita kriittisten tilanteiden jälkitoimia silloin, kun toimia vaaditaan laajemmalle joukolle kuin muutamalle henkilölle. Koordinaattorin tulee ottaa kokonaisvastuu kriittisten tilanteiden jälkitoimista siten, että paikalle saadaan tarvittava määrä purkukeskusteluiden ohjaajia ja jokainen apua tarvitseva saa sitä riittävässä määrin. (Poliisihallitus 2019, 3.)

Purkukeskusteluja tulee järjestää tarvittaessa useampi kerta, mikäli sama traumaattinen tilanne niin vaatii. Tämä toteutetaan purkukeskusteluiden ohjaajien, lähiesimiesten tai tilanteessa mukana olleiden pyynnöstä. Tällöin ei myöskään sovelleta enää välttämättä mainittua purkukeskustelumallia, vaan syvennyttään asiaan jälkipuinnilla, tai toisin sanottuna debriefingillä. Keskusteluja voidaan pitää myös kahdenkeskisinä joko ohjaajan tai sitten yksittäisen osallistujan pyynnöstä. (Kaunisto ym. 2021, 411.)

On tärkeää ymmärtää, että purkukeskustelut ovat traumaattisen tilanteen läpikäyntiin perustuva ryhmäkeskustelu, jota voidaan ajatella jokaiselle osallistujalle omana interventiona. Traumaattisen tilanteen osalliset saavat tukea siitä selviytymiseen. Keskusteluun osallistuminen ei tee ihmisestä mielenterveysongelmallista, tai leimaa toisille sellaiseksi. Purkukeskustelut ovat terapiaa tukevia mielenterveyspalveluita ja sillä ei ole määrä korvata muita mielenterveyspalveluita. On myös oleellista ymmärtää, että keskusteluissa tulee jättää tilanteisiin liittynyt poliisitaktiikka sekä poliisityön näkökulma keskusteluiden ulkopuolelle, sillä kyse on selviytymisestä sekä hyvinvoinnista että vertaistuen saamisesta. (Kaunisto ym. 2021, 411.)

2.3 Defusing ja Debriefing

Defusing eli purkukeskustelu

Defusing -toimintaa voidaan ajatella välittömänä apuna heti kriittisen tilanteen jälkeen, jolloin tilanteeseen pyritään vaikuttamaan mahdollisimman nopeasti. Defusing-istunnoiksi kutsu-
tuissa tilanteissa pyritään vähentämään kriisin aiheuttamia reaktioita ja normalisoimaan tilan-
netta. Tarkoituksena on ymmärtää ja tuoda esiin faktat ja estää virhetulkintojen syntyminen
siitä, mitä todella on tapahtunut. Defusing -toiminnalla varmistetaan, että henkilö ei jää yksin
ajatuksiensa ja tunteittensa kanssa, vaan saa välittömästi työyhteisönsä tuen. (Rantaeskola
ym. 2015, 185–186.)

Purkukeskustelut ovat aina luottamuksellisia. Tilanteissa ei tehdä kirjauksia tai oteta nimilis-
toja. Kaikkien osallistujien tulee sitoutua pitämään keskusteluissa kuulemansa omana tieto-
naan. Myöskään purkukeskusteluohjaajat eivät raportoi purkukeskusteluissa läpikäytyä kes-
kustelusisältöä eteenpäin kenellekään tai minnekään. (Kaunisto ym. 2021, 410.)

Purkukeskustelu noudattaa tietynlaista rakennetta, jossa orientaation sekä tilanteeseen osal-
listuvien yhteisten pelisääntöjen asettamisen myötä voidaan edetä keskustelemaan ohjatusti
tapahtuman faktoista sekä sen aiheuttamista tunteista ja ajatuksista. Ohjaajan on tärkeää
huolehtia, että kukin paikalla oleva saa tilaisuuden kertoa omat näkökulmansa ja kokemuk-
sensa. Kenenkään ei kuitenkaan ole pakko puhua, jos ei halua. Koulutetun purkukeskuste-
luohjaajan tulee myös kyetä normalisoimaan mahdollisia tulevia reaktioita ja oireita. Tämän
kaiken on tarkoitus vahvistaa osallistujan selviytymiskykyisyyttä tilanteisiin, joissa tapahtunut
tilanne tuo mukanaan tuleville viikolle epämiellyttäviä ja jopa pelottavia vaikutuksia. Purku-
keskustelun lopussa suuntaudutaankin keskustelemaan kotiinlähdestä ja tulevista päivistä.
Osallistujia muun muassa voidaan pyytää kertomaan heidän omista palautumisen keinois-
taan, jolloin muutkin saavat käyttöönsä samat menetit. Samalla varmistetaan henkilöiden
käytettävissä olevat tukiverkot sekä keinot asian käsittelyyn ja mahdolliset menetit turvalli-
suuden tunteen lisäämiseen. Ohjaajan tulee myös antaa tilanteessa omat yhteystietonsa ja
kertoa kuinka menetellä, jos olotila alkaa tulevaisuudessa huolestuttaa. Ohjaajan on hyvä
myös kertoa, miten menetellä, jos tarvitsee sairauslomaa tai jos henkilö kokee tarvetta kes-
kustella ammattiauttajan kanssa. (Kaunisto ym. 2021, 410–411.)

Debriefing eli jälkipuinti

Laajimmin käytössä oleva kriisityön menetelmä on debriefing eli psykologinen jälkipuinti. Sen
keskeisenä ajatuksena on käsitellä kriittisessä tilanteessa esiin nousseet tunteet ja ajatukset
ohjatusti. Sen keskeisenä tavoitteena on auttaa osallistuvia käsittelemään haastavia ja

järkyttäviä tilanteita ja palautumaan niistä. Debriefing -istunto on jaettu seitsemään eri vaiheeseen. Istunnossa tilanne pyritään käsittelemään ja siitä pyritään palautumaan. (Hammarlund 2010, 119–121.) Debriefing istunto on jaettu seuraaviin vaiheisiin:

1. **Aloitusvaihe**, jossa käydään läpi istunnon tarkoitus ja kaava, sekä pyritään motivoimaan ja luomaan luottamusta ryhmään osallistuvien välille.
2. **Faktavaihe**, jossa tapahtumiin paneudutaan yksityiskohtaisesti ja luodaan kokonaiskuva siitä, mitä on tapahtunut kullekin.
3. **Ajatusvaihe**, jossa käsitellään henkilökohtaisia kokemuksia.
4. **Tunnevaihe**, jossa keskitytään tapahtuman aiheuttamien tunteiden purkamiseen ja käsitteelyyn. Tarkoituksena käsitellä negatiivisia tunteita ja vähentää ahdistusta.
5. **Oirevaihe**, jossa käsitellään psyykkisiä ja fyysisiä tuntemuksia, joita osallistujat ovat havainneet. Tarkoitusta lisätä ymmärrystä, miten keho reagoi kriisiin.
6. **Opetusvaihe**, jossa normalisoidaan jo koettuja oireita ja tavoitellaan niiden hyväksymistä. Tarkoituksena on keskustella oireista ja miettiä niille selviytymiskeinoja, mikäli niitä ilmenee tulevaisuudessa.
7. **Lopetusvaihe**, jossa opitusta tehdään yhteenveto ja suunnitellaan jatkoseurantaa. Tarkoituksena on, että kukin osallistunut selviytyy myös jatkossa. (Hammarlund 2010, 119–120.)

Purkukeskustelun ja jälkipuinnin erot

Traumaattisten tilanteiden käsitteistöön liittyy huomattava määrä termistöä sekä tutkittuja menetelmiä. Kokonaisuuksien kannalta on oleellista ymmärtää, mistä metodista on kyse milloinkin. Esimerkiksi poliisihallituksen määräyksessä (POL-2019-14546) on kyse nimenomaan purkukeskusteluista, eli defusingista. Debriefing-termiä on käytetty usein samassa yhteydessä, vaikka sillä viitataan nimenomaan jälkipuintitoimintaan, joka on samaa kriisitilanteiden käsittelyn kokonaisuutta, mutta silti eroaa huomattavasti purkukeskustelusta.

Keskeisimpinä eroina debriefing ja defusing-keskusteluiden välillä ovat ajankohta, huomion kohde, käsittelyn syvyys sekä itse menetelmä. Purkukeskustelu on enemmän akuuttia ja pinnallista käsittelyä, kun taas debriefingiä pidetään trauman kannalta myöhäisemmässä vaiheessa ja pyritään syvälliseen käsittelyyn, jonka tavoitteena on normalisoituminen ja ryhmän selviytymiskeinojen parantuminen (Rantaeskola ym. 2015, 186–187).

Claes-Otto Hammarlund käsittelee kirjassaan Kriisikeskustelu (2010) stressiä, kriisejä sekä konflikteja ja niiden purkumetodeja. Kirjassa myös vertaillaan keskenään purkukeskustelua ja jälkipuintia. Hammarlund nostaa keskeisiksi eroiksi jo aiemmin termejä avatessa todetut erot

järjestämisen ajankohdassa, menetelmissä itsessään sekä käytävien keskusteluiden sisälöissä. Siinä missä purkukeskustelu tulee käydä läpi heti akuutissa vaiheessa eli välittömästi tapahtuneen kriittisen tilanteen jälkeen oman ammattikunnan kesken, niin jälkipuinti tapahtuu vasta akuutin tilanteen jälkeen myöhemmässä vaiheessa. Purkukeskustelussa käsitellään ajatuksia ja kognitioita, kun taas jälkipuinnissa rakennetaan syntyneiden tunteiden, muistojen sekä ajatusten pohjalta henkilön oman persoonallisuuden sisäisen maailman pohjalta syvällisempi kuva henkilön mielenmaisemasta. (Hammarlund 2010, 122–123.)

Purkukeskustelu on näistä kahdesta yksinkertaisempi sen kerronnan ollessa jäsentelemä-
töntä ja tapahtuneen käsittelyn varsin pinnallista. Konkreettisenä tavoitteena keskustelulle on yhteishengen ja sitä kautta henkilön oman voinnin parantaminen. Jälkipuinnissa asiaan paneudutaan syvällisemmin ja tapahtumaan paneudutaan enemmän. Kyse on yksityiskohtaisesta kerronnasta, jolla pyritään tarttumaan tiettyihin traumatisoiviin tekijöihin. Näin pyritään parantamaan henkilön ja ryhmän omaa kykyä selviytyä ja parantua. (Hammarlund 2010, 122–123.)

2.4 Poliisihallituksen määräys kriittisten tilanteiden jälkitoimista

Poliisihallituksen viimeisin määräys kriittisten tilanteiden jälkitoimista on laadittu vuonna 2019 (POL-2019-14546). Kyseinen määräys on voimassa heinäkuuhun 2024 asti. Kyseistä määräystä on edeltänyt vastaava 2012 voimaan tullut ohje, joka korvattiin nykyisellä versiolla 2019. Nykyinen määräys on merkittävästi kattavampi ja siinä korostuu enemmän asian merkittävyys työssä jaksamisen kannalta. Tämä osoittaa sen, että asiassa on edistytty ja että toimintaa halutaan alati kehittää.

Poliisihallituksen vuoden 2019 määräys perustuu työturvallisuuslakiin (738/2002). Työturvallisuuslaki velvoittaa työnantajan huolehtimaan työntekijöiden terveellisyydestä sekä turvallisuudesta asiaan kuuluvien toimenpitein. Kriittiset tilanteet kuuluvat poliisin ammattiin ja vaarallisia tai uhkaavia osia ammatista on mahdotonta poistaa. Koska kuka tahansa poliisihenkilöstöstä voi alistua kriiseille tai niiden seurauksille, niin henkilöstön kouluttaminen ja sitä kautta poliisien valmistaminen kohtaamaan kyseisiä kriittisiä tilanteita on oleellinen keino varmistamaan, etteivät tilanteiden kuormittavat vaikutukset ole liikaa työntekijälle. (Kaunisto ym. 2021, 410.)

Jokainen reagoi tilanteisiin eri tavoin, mutta silti purkukeskustelut on pidettävä traumaattisten stressireaktioiden sekä pidempiaikaisten vaikutusten ehkäisemiseksi. Purkukeskustelut ovat oleellinen työkalu ehkäisemään traumoja sekä tukemaan osallistujien työkykyä ja

hyvinvointia tapahtuneen kriisin jälkeen. Vastuu näiden mainittujen purkukeskusteluiden järjestämisestä on esimiehellä ja määräys korostaa esimiehen vastuuta mitä tulee uransa alussa oleviin henkilöihin, opiskelijoihin tai muilla tavoin uransa alkupuolella oleviin henkilöihin (Poliisihallitus 2019, 2.).

Kriittiset tilanteet ovat yksilöllisiä, jolloin määräys ei myöskään suoraan määrittele millaisessa tilanteessa purkukeskusteluja järjestetään. Määräykseen on kuitenkin lueteltu tilanteita, joissa purkukeskustelu on järjestettävä henkilöstölle. (Poliisihallitus 2019)

Tilanteita ovat:

- On kyse aseellisesta tai muusta uhkatilanteesta
- Poliisi on joutunut käyttämään virka-asetta
- On tapahtunut kuolemantapaus virkatehtävissä
- Työkaveri on kuollut tai loukkaantunut vakavasti
- On ollut vakava läheltä piti -tilanne
- On jouduttu väkivallan kohteeksi tai sen uhan alle
- On kyse erittäin järkyttävästä tapahtumasta, kuten lapsen joutuessa väkivallan tai onnettomuuden uhriksi
- Kyse on poliisiuhkauksesta tai maalittamiseksi joutumisesta.

2.5 Helsingin poliisilaitoksen ohjeet kriittisten tilanteiden jälkitoimista

Helsingin poliisilaitoksen oma ohje kriittisten tilanteiden jälkitoimista (POL-2018-24693) pohjaa säädösperusteensa työtervelakiin (738/2002) sekä poliisihallituksen vastaavaan määräykseen (POL-2019-14546). Ohjeen on määrä syventää käytännön ohjeita jälkihoidon toteuttamisesta Helsingin poliisilaitoksella.

Ohjeessa syvennyttään enemmän siihen, milloin välitön kokemuksellinen purkukeskustelu tulee järjestää kuitenkin korostaen, että tuon kyseisen kynnyksen tulee olla matala ja että purkukeskustelu tulisi järjestää mahdollisimman nopeasti tapahtuneen kriittisen työtilanteen jälkeen. Osallistuminen purkukeskusteluun on ohjeen mukaan osa työvelvoitetta, joka velvoittaa tilanteessa osallisena ollutta työntekijää osallistumaan. Purkukeskustelu on psyykkistä ensiapua ja sillä pyritään edistämään hyvinvointia. (Helsingin poliisilaitoksen ohje 2019, 2.)

2.6 Työterveydenhuolto ja muut palveluntarjoajat

Työntekijällä on oikeus kokiessaan esimerkiksi kumulatiivista stressiä, tai joutuessaan itselleen ylikuormittavaan työtilanteeseen olla yhteydessä työterveyshuoltoon asian saralta.

Työterveyshuollon palvelut ovat hyödynnettävissä jälkitoimien joka vaiheessa. Myös toteuttavat ja tarpeellisiksi todetut jatkokeskustelut on mahdollista toteuttaa yhdessä työterveyshuollon kanssa. Työterveyshuolto tekee arviot mahdollisista sairaslomista sekä tukitoimenpiteistä ja tarjottuja palveluita voidaan käyttää eri jälkitoimenpiteiden antaman tuen jatkona. (Poliisihallitus 2019, 4., 6.)

Monilla paikkakunnilla on tarjolla erilaisia kriisiryhmiä, joiden tehtävä on tarjota apua ja tukea. Vastaavia palveluita tarjoavat myös erinäiset yksityiset palveluntuottajat, jotka järjestävät tukipalveluita. Tämän lisäksi seurakunta järjestää monenlaisia tukipalveluita ja niitä on mahdollisuus hyödyntää kriittisten tilanteiden käsittelemiseen. Tämä apu voi olla henkilökohtaista keskustelutukea esimerkiksi poliisipapin kanssa tai suoraa seurakunnan tukea jälkitoiminnan eri vaiheisiin. (Poliisihallitus 2019, 4.)

2.7 Ohjeet pandemiakäytäntöjen osalta

Poliisihallitus on julkaissut Covid-19 pandemian alkuhetkistä asti lukuisia ohjeita, joita on päivitetty tarpeen mukaan ajankohtaisiksi vastaamaan sen hetken terveysviranomaisten ohjeistuksia sekä lainsäädäntöä. Ohjeet ovat olleet tuolloin luettavissa Poliisin valtakunnalliselta Sinetti-verkkosivulta. Sivuston etusivulla on julkaistu sekä viralliset ohjeet, että myös yleistä tietoa viruksesta sekä siltä suojautumisesta. (Poliisihallituksen ohje B, 2021)

Poliisihallitus julkaisi ensimmäisen virallisen valtakunnallisen Covid-19 hygieni- ja suojautumisohjeen huhtikuussa 2020. Kyseinen ohje päivitettiin ensimmäisen kerran joulukuussa 2020 ja seuraavan kerran maaliskuussa 2021. Näissä ohjeissa korostettiin hygienian merkitystä sekä esimerkiksi ohjeistettiin pitämään asiakkaisiin kahden metrin välimatka. Myös laitteiston ja työvälineiden desinfiointia korostettiin, kuin myös kasvomaskien käyttöä jokaisessa kohtaamistilanteessa. Ohjeet olivat samassa linjassa terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen linjausten kanssa. (Poliisihallituksen ohje A, 2021). Poliisihallituksen ohjeissa ei puhuta purkukeskusteluiden toteutustavoista.

Helsingin poliisilaitoksen johto teki pandemia-aikana omia linjauksiaan, miten koronavirukselta suojaudutaan. Ohjeistuksia jaettiin sähköpostitse, viestiblogeilla sekä esimiesten välittämänä. Esimerkiksi vuoden 2021 maaliskuun alussa Helsingin poliisilaitos siirtyi kolmen viikon sulkutilaan, jolloin ainakin kokoukset sekä palaverit pidettiin etänä ja myös kohtaamiset operatiivisessa toiminnassa pyrittiin pitämään minimissä muun muassa porrastamalla vuorojen aloituksia ja lopetuksia. (Rönnberg 2021, 10–11.)

2.8 Aikaisempia tutkimuksia

Purkukeskusteluista ja niiden aihepiiristä on tehty huomattava määrä tutkimuksia, kuten opinnäytetöitä viime vuosina. Rajattaessa theseus.fi -verkkosivun (luettu 23.02.2023), eli ammattikorkeakoulujen sähköisen opinnäytetyöarkiston hakukone poliisiammattikorkeakouluun, sekä hakusanaan ”purkukeskustelu” saadaan 39 tulosta. Näistä jopa 25 kappaletta on tehty vuosien 2020 ja 2023 välillä, mikä kertoo aiheen ajankohtaisuudesta.

Vaikka töiden aiheiden rajaukset ja keskittämiset eroavatkin omastani, niin luettaessa aikaisempia tutkimuksia yhtäläisyyksiä löytyy myös paljon. Näin on esimerkiksi Kaisa Sedigin YAMK- opinnäytetyössä Kriittisten tilanteiden jälkitoimet poliisitoiminnassa: johtamisen ja hyvinvoinnin näkökulma (2021), Julia Punalan AMK- opinnäytetyössä Poliisipäällystön suhtautuminen purkukeskusteluihin (2022) sekä Ronja Roisko ja Matti Ryynäsen AMK- opinnäytetyössä Kriittisten tilanteiden jälkihoito Helsingin poliisilaitoksella: jälkihoidon mahdollisuudet ja posttraumatyöpaja (2020). Kaikki nämä opinnäytetyöt on toteutettu ajallisesti pandemia-aikana, mutta keskittyvät siitä irrallisiin asiakokonaisuuksiin.

Työt korostavat nimenomaan viime aikojen kehitystä poliisin jälkipuintitoiminnassa. Asia on ollut enemmän pinnalla vuonna 2019 voimaan tulleen määräyksen (POL-2019-14546) myötä. Monet tutkimukset näkevät kehityskohteina koulutuksen, esimiestyöskentelyn, sekä haasteet käytäntöjen yhtenäistämässä. Aihepiiri otetaan poliisilaitoksilla sekä poliisihallinnossa vakavasti ja jälkihoidon merkitys ymmärretään yhä paremmin.

3 TOTEUTTAMINEN

3.1 Tutkimusmenetelmä

Tutkimuksella on tarkoitus saada vastauksia esittämiini tutkimuskysymyksiin haastattelemalla henkilöitä, jotka työskentelevät kriittisten tilanteiden jälkitoimien parissa. Tarkoituksena on oppia sekä saattaa muiden tietoisuuteen eri purkukeskustelujen toteutusmalleja, joita Helsingin poliisilaitoksella on sovellettu sekä niiden järjestäjien kokemuksia toteutettuihin malleihin. Kyseessä on teemahaastattelututkimus, jossa on haastateltu Helsingin poliisilaitoksen purkukeskusteluohjaajia. Haastattelut on toteutettu Helsingin poliisilaitoksella helmikuussa 2023.

Haastattelu on tutkimuksen kannalta tavoitellulle tiedolle paras vaihtoehto. Tutkimuksella on määrä myös selvittää haastateltavan henkilökohtaisia ajatuksia asiaan liittyen, mutta myös kartoittaa suoraan heidän toimenkuvaansa liittyviä tekijöitä.

Laadullinen tutkimus

Aineistonkeruun menetelmänä käytettiin haastattelua, joka on osa laadullista tutkimusta. Laadullista tutkimusta ovat kaikki tutkimukset, joilla pyritään niin sanottuihin löydöksiin ilman tilastollisten menetelmien tai muiden määrällisten keinojen metodiikkaa. Voidaankin ajatella, että laadullinen tutkimus käyttää sanoja ja lauseita, kun taas määrällisenä tutkimuksena koettu tutkimus perustuisi lukuihin ja numeroihin. (Kananen 2017, 35.)

Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on tutkittavana olevan ilmiön tai asian kuvaaminen, ymmärtäminen ja tulkinnan antaminen. Tavoitteena on tutkitun ilmiön syvälinen ymmärrys. Laadullinen tutkimus tutkii yksittäistä tapausta, kun taas määrällinen tutkimus tapausten joukkoa. Laadullisen tutkimuksen analyysi on määrällisen tutkimuksen suoraviivaisesta prosessista poiketen syklinen prosessi, josta puuttuvat määrällisen tutkimuksen tiukat tutkimussäännöt. Analyysi ei ole laadullisessa tutkimuksessa tutkimuksen viimeinen vaihe, vaan koko tutkimuksen eri vaiheissa mukana oleva toiminta, joka itsessään ohjaa merkittävästi tutkimusprosessia sekä tiedonkeruuta. Laadullisessa tutkimuksessa aineistoa tulee kerätä läpi koko prosessin ja vasta aineistonkeruun toteuttamisen myötä selviää, että onko aineistoa kerätty riittävästi ja oikeista aiheista. (Kananen 2017, 35–36.)

3.2 Aineistonkeruun ja analysoinnin menetelmät

Kyse on kvalitatiivisesta tutkimuksesta, jolle ominaista on sen kokonaisvaltainen tiedonhankinta asian luonnollisessa ympäristössä. Tiedonannon keskiössä on toinen ihminen, eli teemahaastattelun tapauksessa haastateltava. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on odotettavissa, että tutkimuksessa tulee esille odottamattomia seikkoja, sillä kerättyä aineistoa tarkastellaan laajasti ja yksityiskohtaisesti. Tutkija ei voi siis kunnolla ennakkoon määritellä mitä aineistosta nousee esille, vaikka tutkimuskysymys olisi ennen tutkimusta kirjoittajan mielestä selkeä. Tutkimuksen edetessä suunnitelman onkin oltava joustava. Haastateltavat on valittava tarkoituksenmukaisesti, mutta se millä tavoin haastateltava ymmärtää kysyttävät kysymykset saattavat erota merkittävästi tutkijan tarkoittamasta. (Hirsjärvi ym. 2014, 164, 231.)

Teemahaastattelu

Teemahaastattelun avulla pyritään saavuttamaan ymmärrys ja käsitys tutkimuksen kohteena olevasta ilmiöstä, jossa tulee olla mukana ihminen ja ihmisen oma toiminta, jota tutkinta pyrkii avaamaan teemojen avulla. Teemat ja niiden sisältöä tarkentavat kysymykset ovat tutkijan tapa saavuttaa vastaukset esitettyihin tutkimuskysymyksiin. Kysymys ja siihen tuotettu vastaus tuottavat palan ymmärrystä, joka usein nostattaa uusia kysymyksiä. Tällä tavoin tutkija rakentaa analysointivaiheen kautta kokonaisvaltaisen kuvan ja ymmärryksen tutkittavasta asiasta. (Kananen 2017, 90.)

Teemahaastattelun keskeisenä ajatuksena on, että esitettyjen kysymysten ympärillä on laajempi kokonaisuus. Teema on siis enemmänkin aihe, josta haastattelija ja haastateltava keskusteleval. Tällaiset haastattelut edellyttävät tutkijan ja tutkittavan fyysistä ja samanaikaista läsnäoloa. Keskusteluttamalla tutkijalla on tavoitteenaan saada ymmärrystä ilmiöstä. Teemahaastattelulle on tyypillistä, että haastattelu etenee haastateltavan ehdoilla. Tutkittava saa vapaasti kertoa tutkittavaan ilmiöön liittyvää kertomustaan. Tärkeää on käydä tutkijan asettamat teemat läpi ja tutkija voi esittää tarkentavia kysymyksiä, mikäli tarve ilmenee. (Kananen 2017, 95.)

Tehdyt teemahaastattelut analysoidaan teemoittain tutkimuskysymyksiä pohjana käyttäen. Teemoina ovat normaalin purkukeskustelun toteutusmallit Helsingin poliisissa ennen pandemiaa, Pandemian aiheuttavat muutokset ja niihin reagointi, onnistumiset sekä epäonnistumiset ja mitä poikkeusajasta kyettiin oppimaan. Teemat avautuvat esitetyissä kysymyksissä, mutta haastattelua itsessään ei ole jaettu erinäisiin osioihin. Näin keskustelusta saadaan

avoimempaa teemojen ollessa toisiinsa liitännäisiä ja aihealueittain ylitsevuotavia. (Kananen 2017, 90., 91., 95.)

Haastattelut nauhoitettiin sekä litteroitiin, jotta saatiin lisättyä tutkimuksen luotettavuutta. Litterointi mahdollistaa analyysin tuottamisen helpommin, sillä toteutettu haastattelu on muutettu kirjalliseen muotoon. Kirjallisessa muodossa olevien tuotettujen haastatteluiden vertaaminen, kategorisointi sekä mainittujen isompien teemojen hahmottaminen on helpompaa esimerkiksi värikoodaamalla haetut aihealueet omilla väreillään kirjallisista tuotoksista. Tämä auttaa myös rajaamaan tutkimuksen kannalta epäoleellisen tiedon.

3.3 Haastateltavat

Tutkimuksessa haastateltiin Helsingin purkukeskusteluohjaajia. Tutkimuksen haastatteluosuus toteutettiin haastattelun anonymiteettia korostaen, sillä työssä keskityttiin myös tehtyihin virhearviointeihin toteutusten suhteen ja tutkimuksen kannalta oli oleellista, että henkilö pystyi puhumaan kokemuksistaan vapaasti. Haastattelussa kysyttiin haastateltavien henkilökohtaisia mielipiteitä. Anonymiteetin toteutumiseksi lopullisessa opinnäytetyössä haastateltaviin viitataan nimillä haastateltava 1, haastateltava 2 sekä haastateltava 3.

Haastattelut toteutettiin Helsingin poliisilaitoksella helmikuussa 2023. Haastateltavat tavoitettiin aluksi sähköpostitse, jonka kautta jokaisen kanssa sovittiin heidän aikatauluunsa parhaiten sopivat haastatteluajankohdat sekä -paikat. Haastattelijoille annettiin ennen haastattelua ennakoon suunnitellut haastattelukysymykset ja tutkimusta avaavat haastattelun saatekirjeet.

Purkukeskusteluohjaajan tehtävät ovat tietyllä tavalla ylimääräisiä, mitä tulee henkilön päivittäiseen työskentelyyn siten, että ne toteutetaan henkilön omien työtehtävien rinnalla. Tästä syystä koulutettuja purkukeskusteluohjaajia löytyy useista eri tehtävistä poliisiorganisaation sisällä. Tätä pyrittiin myös hyödyntämään tutkimustuloksia ajatellen, jotta haastatteluista saataisiin mahdollisimman monitasoista tietoa poliisin erilaiset työtehtävät huomioiden. Haastateltavien 1,2 ja 3 työtehtävät erosivatkin merkittävästi toisistaan, vaikka kaksi heistä olikin toiminut hälytys- ja valvontatehtävissä pandemia-aikana. Nykyisiltä tehtäviltään henkilöistä yksi toimi yhä hälytys- ja valvontasektorilla, yksi toimi tutkinnassa ja yksi hallinnollisissa tehtävissä. Tämä tarkoitti erilaisia lähtökohtia haastatteluun ja näkyi myös haastateltavien painopisteissä sekä keskusteluiden sisäisissä teemoissa.

Haastateltavien työtehtävätaustan erilaisuus korostui vastauksissa, mitä tuli tehtyihin purkukeskusteluihin sekä yleiseen kokemukseen niiden toteuttamisessa että niiden järjestämiseen pandemia-aikana. Haastateltava 1 oli ollut keskustelujen järjestämisessä hyvin aktiivinen ja oli pitänyt niitä useita muutamilla eri tavoilla. Haastateltava 2 oli pitänyt vain muutamien purkukeskustelun ja toteuttanut ne standardimallin mukaan ja haastateltava 3 ei ollut pitänyt pandemian aikana yhtäkään purkukeskustelua.

3.4 Haastattelukysymykset

Haastattelukysymykset jaettiin neljään teemaan kokonaisuuksien hahmottamiseksi haastatteluvaiheessa sekä analyysityön ja litteroinnin helpottamiseksi. Teemat suunniteltiin ennakoon muodostettujen tutkimuskysymysten avulla. Teemojen pohjalta tuotettiin eri kysymyksiä. Haastattelukysymykset olivat jokaiselle haastateltavalle samoja, mutta keskustelu itsessään oli varsin vapaata ja monesta teemasta nousikin useita jatkokysymyksiä ja moniin kysymyksiin saatiin vastaukset ennen kuin niitä ehdittiin edes esittää. Teemoina olivat:

1. *Taustakysymykset pohjatietojen selvittämiseksi*, johon kuului henkilön työkuva sekä kokemuspohja purkukeskustelutoiminnassa.
2. *Helsingin poliisilaitoksen toimintamallit purkukeskustelutoiminnassa*. Tämä oli jaettu kolmeen alakategoriaan: ennen pandemiaa, pandemian aikana sekä pandemian jälkeen.
3. *Muutokset käytänteissä*. Teeman tarkoituksena oli kartoittaa henkilöiden omaa toimintaa, omia työtapoja sekä erityisesti muutoksia niissä poikkeusolosuhteissa.
4. *Onnistumiset sekä parannusehdotukset*.

3.5 Aineiston säilyttäminen, hävittäminen ja tietosuoja

Tutkimus kuuluu poliisiammattikorkeakoulussa annetun tutkimuslupia koskevan ohjeen piiriin, joten tutkimuslupa oli myönnettävä ennen itse tutkimuksen toteuttamista. Kaikkea haastattelussa saatua tietoa käsitellään luottamuksellisesti, eikä mitään yksilöitävissä olevaa suoraan tai epäsuoraa tietoa luovuteta tutkimuksen ulkopuolisille henkilöille. Tutkimusaineisto tallennettiin sähköisesti ja tarvittaessa manuaalisesti. Tutkimusaineisto säilytettiin lukitussa kaapissa ja sähköinen aineisto salasanoin suojattuna. Tutkimuksen päätyttyä ja kun sen tulokset oli osoitettu oikeellisiksi, tutkimusaineisto hävitettiin. (Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyön tutkimuslupan hakuohje, 2022, 3–16.)

Tutkimuksessa pyrittiin noudattamaan hyvää tieteellistä käytäntöä, joka tarkoittaa rehellisyyttä ja tarkkuutta koko tehdyn tutkimuksen ajan.

4 TUTKIMUSTULOKSET

Seuraavassa kappaleessa on pyritty avaamaan käytyjä teemahaastatteluiden keskusteluja teemoittain jäsenneltyyn muotoon ja eri haastateltavien vastaukset esitetään tekstissä rinnakkain ja vertaillen, jotta lukija saa mahdollisimman hyvän kokonaiskäsityksen saaduista haastatteluiden tutkimustuloksista. Kuten aikaisemmin mainittiin haastateltaviin viitataan numeroin 1, 2 ja 3. Tutkimuksen haastateltavien otoksen ollessa suhteellisen pieni ja alueen tarkasti rajattu päädyin jättämään suorat lainaukset haastateltavilta pois tutkimustuloksista anonymiteetin suojelemiseksi.

4.1 Purkukeskustelukäytänteet

Ennen pandemian alkua haastateltavat 1, 2 ja 3 toimivat purkutoiminnassa, joista kaksi teki sitä osana Helsingin hälytys- ja valvontayksikköä ja yksi oli tuolloin henkilösuojausyksikön tehtävissä. Tehtävät suoritettiin ohjeistuksen mukaan. Ohjeistus pohjautui Pohan sekä Helsingin poliisilaitoksen ohjeisiin ja määräyksiin sekä purkukeskusteluohjaajien saamaan katta-vaan koulutukseen.

Purkukeskusteluiden tarve määritettiin seuraamalla operatiivista näkymää, josta purkukeskusteluohjaajat itse poimivat potentiaalisia tarpeita purkukeskusteluille. Kaksi haastateltavaa oli toiminut ryhmän varajohtajana, jolloin myös esimiesroolin kautta saatu kriittisten tilanteiden tunnistamisen tarve korostui. Jokainen haastateltava nostikin esiin nimenomaan tehtävien omatoimisuuden. Ohjaus keskustelujen pitämiseen haastateltavien mukaan oli varsin vähäistä ennen pandemiaa, mutta kuitenkin riittävää työn ollessa paljon keskusteluohjaajan itsensä määriteltävissä. Rakenteet siitä kuka vastaa, miten vastaa ja mistä vastaa koettiin kuitenkin olevan hyvällä mallilla ainakin paperilla. Konkreettisten purkukeskusteluiden järjestäminen koettiin varsin hajanaiseksi ja usein purkukeskustelijasta itsestään riippuvaiseksi.

Roolitukset olivat haastateltavien mukaan varsin epäselvät ja esimiestasolla ei osattu puuttua keskustelua vaativiin kriittisiin tilanteisiin riittävällä tasolla. Aloitteen keskustelun järjestämiseksi piti tehdä tilanteen ulkopuolinen purkukeskusteluohjaaja useassa tilanteessa ensin tunnistettuaan tilanteen siitä syntyneen viestiliikenteen perusteella. Haastateltavat kuitenkin kokivat, että tunnistetuissa tilanteissa pystyttiin tuottamaan kriisitukea riittävällä tasolla.

Enemmän mietityttivätkin nimenomaan ne tapaukset, jotka ovat jääneet huomaamatta purkukeskusteluohjaajien toimesta, jos kenttä- tai yleisjohtajat eivät niihin ole vielä osanneet puuttua eivätkä partiot itse ole osanneet niitä pyytää asenteiden purkukeskusteluita kohtaan ollessa vielä kehityksen tarpeessa. On kuitenkin todettava, että ennen pandemiaa toimintaa

toteutettiin poliisihallituksen aikaisemman 2012 voimaan tulleen ohjeen eikä nykyisen kattavamman määräyksen mukaan.

Haastateltavien mukaan asenteet purkukeskusteluja kohtaan ovat kuitenkin parantuneet merkittävästä viimeisten vuosien aikana jokaisella miehistön tasolla. Jos katsotaan ajassa taaksepäin, niin huomattavasti isompi prosentti poliiseista ei pitänyt purkukeskustelutoimintaa sen tarvitsemassa arvossa. Asenteiden parantuminen olikin toistuva keskustelunaihe jokaisessa haastattelussa ja se on nähtävissä myös pandemian aikana.

Pandemian alkaessa ja edetessä tapa pitää haastatteluja muuttui haastateltavien työtehtävien mukana. Tämä näkyi selkeinten pidettyjen keskustelujen määrissä, mutta myös toteutustavoissa. Haastateltava 3 aloitti pandemian yhteydessä jatko-opiskelun, jolloin koulutuskoennukset estivät osallistumisen kriittisten tilanteiden käsittelyyn. Haastateltava 2 oli kenttätehtävissä, mutta koki että häntä sidottiin paljon sellaisiin tehtäviin kuten Uudenmaan sulkuun, jotka estivät hänen osallistumisensa keskusteluiden pitämiseen. Tästä huolimatta pandemian aikana onnistuttiin pitämään kuitenkin muutama purkukeskustelu. Haastateltava 1 koki isoimmat muutokset nimenomaan operatiivisen toiminnan luonteessa, mutta ei niinkään omissa työtehtävissään ja järjestikin useita purkukeskusteluja pandemian aikana.

Itse metodiikka muuttui vähäisessä määrin. Yleisin purkukeskustelun malli on haastateltavien mukaan ollut jo ennen pandemiaa kahdenkeskeinen tilanteen purku, jonka toteuttaminen oli yhä varsin toteutettavissa perinteisen mallin mukaan rajoitusten aikana. Tähän suurimmat haasteet toivat nimenomaan vuorojen porrastaminen sekä tilojen huono käytettävyys koontumisrajoitusten yhteydessä. Myös ryhmässä toteutettuja purkukeskusteluja onnistuttiin kuitenkin pitämään, mutta niissä tuli huomioida etäisyydet sekä maskikäytänteet. Näissä kasvotusten pidetyissä keskusteluissa toimittiin koulutuksen, sekä kirjattujen Poliisihallituksen ja Helsingin poliisilaitoksen ohjeistuksen mukaan.

Poikkeuskäytänteenä esille nostettiin jokaisen haastateltavan toimesta puhelimen välityksellä hoidettu purkukeskustelu. Menetelmä koettiin huonompana, mutta riittävänä keinona tavoittaa kriittisen tilanteen kokenut ja saada defusing-keskustelun malli käytyä läpi. Keinoa on haastateltavien mukaan sovellettu myös ennen pandemiaa. Kyseinen metodi vaati, että kyseessä on nimenomaan yhden henkilön tarve keskustelulle. Keskustelun itsensä luonteen tuli myös olla sellainen, että se oli hoidettavissa puhelimitse, jonka takia metodia ei pystytty soveltamaan kuin harvoin.

Puhelinpurkukeskustelussa haastavaa oli kriittisen tilanteen kokeneen tunnetilojen ja kehonkielen tulkitseminen, sekä ylipäättään tarvittavan kommunikaation ja luottamuksen tason

saavuttaminen. Tilanteessa, jossa kasvatusten puhuminen oli logistisesti haastavaa, niin puhelimitse pidetyllä keskustelulla pystyttiin saavuttamaan riittävä apu ja se oli vähintään ”parempi kuin ei mitään”.

4.2 Pandemian vaikutukset

Määrissä suoritettuihin hälytys- ja valvontatehtäviin ei haastateltavien kokeman mukaan koettu muutosta, mutta operatiivisen toiminnan tehtävien luonteessa sen sijaan tapahtui näkyvä muutos. Yksi haastateltavista mainitsi tehtävien siirtymisen ravintoloista ja baareista enemmän ihmisten koteihin annettujen rajoitusten myötä ja toinen muisteli Uudenmaan sulkua, jonka myötä esimerkiksi purkukeskusteluiden pitäminen vaikeutui.

Korona vaati poliisiresursseja venymään uusilla tavoilla. Tämä näkyi myös purkukeskustelutoiminnassa. Kenttätehtävien ohella hoidettavat työtehtävät, kuten purkukeskustelut unohdettiin resurssien keskittämistä vaativissa tehtävissä kuten Uudenmaan sulussa. Sulku oli hetkellisesti ainut tehtävä, jolla tuntui olevan merkitystä, vaikka tarpeita muullekin toiminnalle olisi ollut. Tällöin purkukeskustelutoiminnalle ei ollut mahdollisuutta, paitsi hälyttämisen kautta, mitä tuolloin ei vielä ollut tuotu tarpeeksi käytäntöön. Hälyttämisellä tarkoitetaan Helsingin käytännettä purkukeskustelun käynnistämiseksi johtokeskuksen ja purkukeskustelukoordinaattorin kautta. Uudenmaan sulussa olleen operatiivisen toiminnan kenttämiehen oli liki mahdotonta seurata operatiivista näkymää, saati irrota vaadituista tehtävistä. Pandemian aikana koettiin, että poliisiresursseja sidottiin tehtäviin ja paikkoihin, joissa näillä resursseilla olisi ollut tarvetta muuallakin ja asialle sokeuduttiin hetkellisesti.

Haastateltavien yleisen kokemuksen mukaan Covid-19 tuntui yllättävän koko poliisiorganisaation, mutta erityisesti ohjeistuksen korona-aikana koettiin olevan vähäistä tai jopa täysin olematonta. Purkukeskusteluiden järjestämiseksi ei saatu poikkeusajalle ohjeistuksia ja metodien taivuttaminen poikkeusolosuhteisiin soveltuviksi jäi täysin purkukeskusteluohjaajien itsensä vastuulle. Tämä kuitenkin koettiin varsin neutraalisti sen mahdollistaessa purkukeskusteluohjaajille itselleen vapaammat kädet soveltaa osaamaansa ja haastateltavat kokivatkin, että heillä itsellään on parhaat työkalut toimintamallien rakentamiseen.

4.3 Toiminnan kehittyminen pandemian taustalla

Haastateltavien mukaan Helsinkiin on otettu käytännöksi niin sanottu hälytysrinki, joka toimii Helsingin purkukeskustelukoordinaattorin kautta. Ajatuksena ringissä on, että kun kriittinen tilanne tunnustetaan, niin purkukeskustelijaa lähdetään hälyttämään tekstiviestitse

purkukeskustelua vaativan tilanteen tunnistamisen käynnistyttyä esihenkilöstön kautta. Tämä tapa tavoittaa myös operatiivisen toiminnan ulkopuolella toimivat ohjaajat sekä myös vapaalla olevat tehtävään soveltuvat virkamiehet. Helsingin, sekä muiden kaupungin johtokeskuksilla on olemassa myös sama lista aktiivisista purkukeskustelijoista Helsingin alueella, mikäli tarve hälytykselle ilmenee esimerkiksi poikkeavassa laajuudessa.

Suurin kehitys purkukeskustelutoiminnassa on tapahtunut pandemiaan liittymättömistä syistä, mutta ajallisesti samoihin aikoihin. Kehitystä on tapahtunut erityisesti asenteissa, mutta myös tietämyksessä ja osaamisessa. Tämä johtuu osittain myös uuden poliisihallituksen määräyksen (POL-2019-14546) voimaantulemisesta sekä kouluttamisesta henkilöstölle. Vaikka tämän tutkimuksen pääpainona on keskittyä nimenomaan pandemian vaikutuksiin purkukeskustelukäytänteissä, niin silti on tärkeää tietää myös taustalla tapahtuva kehitys, sillä se vaikuttaa suoraan toimintaan ja nimenomaan mainittuihin käytänteisiin.

Uuden sukupolven aloittavat poliisit omaavat haastateltavien mukaan hyvän lähtökohtaisen asenteen keskusteluiden osallistumisen suhteen, mutta vanhemmat ikäryhmät ja pitkään poliisitoiminnassa mukana olleet ovat suhtautuneet pitkään purkukeskustelutoimintaan negatiivisesti pitäen sitä turhana ja ajan tuhlausena. Nimenomaan tämä asenne on sellainen, joka on ainakin Helsingin poliisilaitoksella muuttunut viimeisten vuosien aikana. Tämä kehitys johtuu laajentuneesta tietämyksestä asian suhteen sekä onnistuneista kokemuksista purkukeskusteluissa. Haastateltujen kertoman mukaan yksikään keskusteluun osallistunut ei ole pitänyt haastattelua enää huonona ideana sellaiseen osallistuttuaan. Kriittisten tilanteiden jälkeisten purkukeskustelu-interventioiden tehosta itsessään on kuitenkin varsin niukasti tutkimuksia ja saadut tutkimustulokset ovat keskenään ristiriidassa. (Kaunisto ym. 2021, 411.).

Purkukeskustelut ovat olleet kuuma keskustelun ja kehityksen aihe viimeisenä vuosina ja niistä on pidetty enemmän koulutuksia henkilöstölle kuin myös esimiehille. Haastateltavien kokemuksen mukaan esimiehet osaavat paremmin puuttua kriittisiin tilanteisiin itse ja lähteä ajamaan purkukeskustelua sitä tarvitseville esimerkiksi hälytysmallin kautta. Kriittisten tilanteiden tarpeen arvio on nykyään osa esimiehen tekemää tilannekuvan rakentamista mitä tulee operatiivisen toiminnan työtehtäviin. Sama tarpeen ymmärrys näkyy myös tutkimuksen ja hallinnon työympäristöissä, mutta niissä enemmän kumulatiivisen stressin kautta, jonka käsittelyyn esimiehillä on muitakin työkaluja. Haastateltavien näkemysten mukaan miehistötason henkilöstö on oppinut tunnistamaan omia tarpeitaan paremmin viime vuosien aikana ja he osaavat pyytää purkukeskusteluja ennen esimiehen toimintaa, tai ainakin arviointia purkukeskustelulle, jonka pystyy parhaiten tekemään koulutettu purkukeskusteluohjaaja. Tämä sama on todettu myös Huovilan 2019 kirjoitetussa opinnäytetyössä, jossa Huovila toteaa, että kehitys purkukeskusteluihin suhtautumisessa on nähtävissä konkreettisesti ja se

vaikuttaa paljon henkilöstön tietämykseen sekä mainittuihin asenteisiin purkukeskusteluiden järjestettävyyden osalta. Oleellista onkin madaltaa kynnystä, jolloin purkukeskusteluja lähdettäisiin toteuttamaan.

4.4 Onnistumiset & parannusehdotukset

Poikkeustilanteen muutokset eivät olleet merkittäviä ja toimintamalleissa ei koettu tapahtuneen niin isoja muutoksia pandemia-aikana, että ne olisivat jääneet osaksi jatkuvaa käytäntöä Helsingissä. Purkukeskusteluohjaajat pystyivät soveltamaan heille koulutettuja perusmalleja riittävällä tavalla käyttäen omaa harkintaansa, jotta keskustelu saatiin tarpeen hetkellä tehtyä. Tehdyt sovellusratkaisut olivat loppujen lopuksi varsin pieniä ja toimivia, mutta esimerkiksi purkukeskustelun toteuttaminen puhelimitse koettiin metodina huonommaksi, mutta silti täysin riittäväksi ottaen huomioon millaisiin tilanteisiin sitä sovellettiin.

Ongelmaksi pandemian aikana nostettiin purkukeskustelun tarpeen tunnistamisen ja hälyttämisen kynnyksen arvioinnin haasteet. Vastuu purkukeskusteluiden järjestämisestä on Poliisihallituksen määräyksen (POL-2019-14546) mukaan esimiehellä, mutta tämä tehtävä ei aina ole täyttynyt tarvittavalla tasolla. Usein lopullinen vastuu purkukeskustelun järjestymisestä oli purkukeskusteluohjaajalla itsellään, jonka tuli tunnistaa keskustelua tarvitsevat tilanteet operatiivisesta näkymästä muiden tehtäviensä ohella. Nämä ongelmat korostuivat erityisesti pandemian aikana. Tämä koettiin pandemian ajan isoimmaksi haasteeksi haastateltujen mielestä. Asiassa on kuitenkin jo edistytty ja vastuu on alkanut siirtyä oikeille henkilöille, mutta ei kuitenkaan vielä riittävällä tasolla. Tämä sama huomioidaan myös Sedigin sekä Huovilan opinnäytetöissä, jossa tulokset ovat samansuuntaisia. Sedig on omassa työssään todennut esimiehiä haastatteleamalla, että kriittisten tilanteiden tunnistamisessa sekä niihin puuttumisessa on haasteita. Kaikki haastateltavat Sedigin tutkimuksessa olivat sitä mieltä, että tietoisuutta ja osaamista liittyen kriittisten tilanteiden jälkitoimiin tulisi olla enemmän esimiesten keskuudessa (Sedig 2020). Huovila taas toteaa työssään, että on tilanteita, joissa suurimpana syynä jälkitoimien epäonnistumiselle on ollut silloisten esimiesten jälkitoimien tarpeen huomiotta jättäminen tai tilanteen muuten huono hoitaminen. Huovilan haastateltavat olivat osanneet nimetä tilanteita, joissa minkäänlaista purkukeskustelua ei ole järjestetty lainkaan. (Huovila 2019.)

Vaikka tietämys ja osaaminen purkukeskustelujen ympärillä on lisääntynyt, niin se ei silti ole haastateltavien mukaan riittävällä tasolla. Liian harva poliisiorganisaation jäsen operatiivisessa toiminnassa tai muissa tehtävissä tietää purkukeskustelun toimintaperiaatteista ja liian usein edes mahdollisuudesta. Liian harva operatiivisen toiminnan poliisi osaa pyytää

keskusteluapua tilanteissa, joissa esimies tai purkukeskusteluohjaaja ei ole tunnistanut tarvetta henkilön puolesta. Pandemian aikana rajoitukset ihmisten välisissä kohtaamisissa vähensivät myös tilanteita, joissa esimiehellä tai purkukeskusteluohjaajalla olisi ollut mahdollisuus tunnistaa tarvetta keskustelulle.

Haastateltavien mielestä koettiin, että purkukeskustelutoimintaa on toteutettu pandemia-aikana riittävällä tasolla. Haastateltavat viittasivat puheessaan myös Helsingin poliisin keräämiin tilastoihin, joiden mukaan purkukeskusteluiden määrien väheneminen pandemia-aikana oli odotettua vähäisempää. Määrät vähenivät vain noin viidenneksen pandemian alettua ja palasivat pian takaisin normaalilukuihin pandemian loputtua ja ovat sittemmin olleet noususuhdanteessa.

5 POHDINTA

5.1 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Eettisyys

Hyvän tieteellisen käytännön eettisenä perustana tulee olla ihmisarvojen kunnioittaminen (Hirsjärvi ym. 2014, 25). Tämän periaatteen mukaisesti haastateltavilta on pyydetty lupa suoritettavaan haastatteluun, jonka yhteydessä heille on selostettu ja avattu työn aihe sekä korostettu haastattelun vapaaehtoisuutta.

Luotettavuus

Tutkimustulosten tulee olla luotettavia. Luotettavuus saavutetaan vain paneutumalla laadun valvontaan ja käyttämällä suunnitelmallisuutta työn toteuttamisessa. Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnille ei ole yksiselitteistä ohjetta, jossa kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuusarvion tekeminen eroaa merkittävästi kvantitatiivisesta, jolle on vakiintunut luotettavuuden arviointikriteeristö. Luotettavuuden arviointi onkin epäselvempi ja tietyllä tapaa joustavampi laadullisessa tutkimuksessa. (Kananen 2017, 173.)

Tutkimus toteutettiin pienellä otannalla ja se perustui pitkälti haastateltavien omiin kokemuksiin ja muistoihin, eikä esimerkiksi numerollisiin tilastoihin aiheesta. Vaikka tutkimusmetodi itsessään soveltui tavoitellun tiedon saavuttamiseen hyvin, niin kerätty tutkimustieto nimenomaan pandemian osalta jäi varsin suppeaksi. Suurin osa haastatteluista ja niistä nouseva tutkimusmateriaali käsitteli kyllä pandemia-aikaa purkukeskustelutoiminnan taustalla, mutta käytänteet toimintamallien suhteen muuttuivat vähemmän pandemian aikana mitä tutkimusta suunniteltaessa oletettiin.

Pienen otannan ja oletettua kapeamman vastausmateriaalin pohjalta voisi todeta, että tutkimuksen validiteetti toteutui heikommin kuin oli suunniteltu. Validiteetilla tarkoitetaan sitä, että tutkitaan oikeita asioita. Reliabiliteettia, eli tutkimuksen pysyvyyttä on haastavaa arvioida, mutta koen, että saatu tieto vastaa käsityksiä purkukeskustelutoiminnasta Helsingissä varsinkin verrattaessa aiheesta tuotettuihin aikaisempiin tutkimuksiin. Tutkimuksen tarkoituksena oli kuitenkin tuottaa erityisesti tietoa pandemia-ajan vaikutuksista purkukeskustelutoimintaan, ja tämä ei toteutunut täysin toivotulla tasolla. On kuitenkin todettava, että objektiivisen luotettavuuden saavuttaminen laadullisessa tutkimuksessa on lähes mahdotonta. (Kananen 2017, 175.)

5.2 Jatkotutkimusmahdollisuudet

Kyseinen tutkimus toteutettiin ainoastaan Helsingissä, jolloin maantieteellinen rajausta koski aluetta, jossa etäisyydet eivät ole kovin suuria ja eri poliisitehtävissä toimivien on helppo tehdä yhteistyötä ja kohdata. Olisi mielenkiintoista tietää minkälaisia tutkimustuloksia olisi saavutettu, jos maantieteellinen rajausta olisi kohdistettu esimerkiksi maakuntiin tai Lappiin, jossa etäisyydet ovat suurempia ja esimerkiksi purkukeskustelutoiminta on keskitetympää. Voisi kuvitella, että tällaisessa ympäristössä, jossa työyhteisössä kohtaamiset ovat muutenkin vähäisempiä, niin poikkeusaikojen rajoitukset ovat vaikeuttaneet myös purkukeskustelutoimintaan ja mahdollisesti muodostaneet uusia pandemia-aikaan soveltuvia käytännön toimintamalleja. Tässä tutkimuksessa nousi esiin puhelimesta käytyjen purkukeskustelujen mahdollisuus pandemia-aikana. Tätä voisi esimerkiksi jatkotutkimuksessa tarkastella koko Suomen laajuisesti ja tutkia korostuivatko puhelimesta pidetyt purkukeskustelut alueilla, jossa maantieteelliset etäisyydet ovat suurempia.

Tässä tutkimuksessa tuotetuissa haastatteluissa on myös kuultavissa selkeää muutosta asenteissa purkukeskusteluita kohtaan. Haastattelujen perusteella ei voida vetää johtopäätöksiä, että tämä olisi erityisesti pandemian aikaan saama muutos, mutta ihmisten kohdatessa kokonaisvaltaisia kriisitilanteita on luonnollista, että keskustelutarve myös työelämässä korostuu. Siksi olisikin kiinnostavaa tutkia, miten purkukeskusteluiden järjestäminen ja tarpeen tunnistaminen on kehittynyt pandemia-ajan jälkeen ja mahdollisesti vertailla alueellisia eroja tässäkin.

Tätä tutkimusta olisi myös mahdollisuus laajentaa koskemaan suurempaa määrää purkukeskusteluohjaajia Helsingissä, jolloin otanta olisi laajempi ja tutkimustietoa voisi arvioida luotettavampana.

5.3 Johtopäätökset

Vaikka voidaan todeta, että purkukeskusteluiden järjestämisessä ei tapahtunut suuria muutoksia Helsingissä pandemian takia, niin silti reagoinnissa sekä erityisesti esimiestoiminnassa on yhä merkittäviä puutteita, jotka korostuivat poikkeustilanteissa. Helsingissä purkukeskustelutoiminta jatkui pandemia-aikana ja sitä pystyttiin tarjoamaan tarvitseville, mutta on todennäköistä, että pandemian takia kaikkia tilanteita ei kuitenkaan tunnistettu ja tarpeellisia keskusteluja jäi pitämättä.

Tutkimuksen perusteella voi todeta, että pandemian kaltaisina poikkeusaikoina purkukeskusteluiden pitäminen on yhä tärkeää, vaikka toimintatapoja olisi muokattava ja sovellettava.

Tuloksien perusteella käytetyt toimintamallit on koettu riittäviksi ja voidaan päätellä, että pandemian aikana käytänteet purkukeskusteluissa muokkaantuivat tilannetta ja rajoituksia vastaaviksi. Haastatteluissa kuitenkin ilmenee, että yhteinen ohjeistus keskusteluiden pitämiseen poikkeusoloissa oli vähäistä.

Tutkimuksen perusteella on myös pääteltävissä, että tällä hetkellä asenteissa purkukeskusteluita kohtaan on tapahtunut ja tapahtumassa muutoksia positiivisempaan suuntaan. Kuten tutkimuksen tuloksissa todetaan, nämä muutokset eivät ole suoranaisesti sidonnaisia pandemia-aikaan, vaan useamman osatekijän summa. On silti mahdollista, että koko maailman laajuinen kriisitilanne on myös muokannut ihmisten tarvetta käsitellä erilaisia kriittisiä tilanteita keskustelemalla myös työelämässä.

LÄHTEET

Hammarlund, C-O, 2010. Kriisikeskustelu. Kriisituki, jälkipuinti, stressin ja konfliktien käsittely. Suomentanut Riikka Toivanen. Tietosanoma Oy.

Helsingin poliisilaitos 30.08.2018. Ohje: Kriittisten tilanteiden jälkitoimet Helsingin poliisilaitoksessa (POL-2018-24693.)

Hirsjärvi, S & Remes, P & Sajavaara, P 2014. - Tutki ja kirjoita, Helsinki: Tammi

Kananen, J 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylä. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kaunisto, J & Hyyti, J & Koskelainen, M & Nieminen, A 2021. Poliisityön psykologia. Tampere, Poliisiammattikorkeakoulu.

Korander, T, Polamkin tutkimuslupien esikäsittelyryhmä 2022. Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyön tutkimusluvan hakuohje, Tampere.

Palosaari, E 2008. Lupa särkyä, kriisistä elämään, Helsinki, Edita Publishing Oy.

Poliisihallitus 14.06.2019. Määräys: Kriittisten tilanteiden jälkitoimet poliisihallinnossa (POL-2019-14546.)

Poliisihallitus A 22.3.2021. Poliisin valtakunnallinen COVID-19 hygienia ja suojausohje.

Poliisihallitus B 9.6. – 31.8.2021. Ohjeita koronavirustilanteen varalta (POL-2020-12586)

Punala, J 2022. Poliisipäälystön suhtautuminen purkukeskusteluihin, Poliisiammattikorkeakoulu AMK- Opinnäytetyö

Rantaeskola, S & Hyyti, J & Kauppila, J & Koskelainen, M 2014. Haastavat asiakastilanteet, Väkivalta työssä, Helsinki, Talentum.

Roisko, R & Ryyänen, M 2020. Kriittisten tilanteiden jälkihoito Helsingin poliisilaitoksella: jälkihoidon mahdollisuudet ja posttraumatyöpaja, Poliisiammattikorkeakoulu AMK- Opinnäytetyö

Rönnberg, P 2021. Koronaepidemian vaikutuksia asiakaskohtaamisiin Helsingin poliisilaitoksen pohjoisella kenttäjohtoalueella, Tampere, Poliisiammattikorkeakoulu, AMK-opinnäytetyö. väärä paikka

Sedig, K 2021. Kriittisten tilanteiden jälkitoimet poliisitoiminnassa: johtamisen ja hyvinvoinnin näkökulma, Poliisiammattikorkeakoulu YAMK- Opinnäytetyö

<https://www.theseus.fi/> - ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt ja julkaisut verkossa, luettu 23.02.2023

<https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019> – World Health Organisation Covid-19 verkkosivut. luettu 11.1.2023

LIITTEET

Liite 1: Haastattelun kyselylomake

Poliisin purkutoimien toteuttaminen pandemia-aikana

Tatu Sirén

- **Onko työtehtäväsi nyt sama kuin pandemia-aikana?**
- **Millä tavalla Covid-19 vaikutti työtehtäviisi?**
- **Millä tavalla Helsingin poliisilaitos on toteuttanut kriisitilanteiden purkukeskustelut ennen pandemia-aikaa?**
- **Kuinka usein kenttäjohtoalueellasi on tarpeellista toteuttaa purkukeskustelutoimintaa?**
- **Tapahtuiko keskusteluiden määrässä muutoksia pandemia-aikana arviosi mukaan?**
- **Tapahtuiko tekotavassa muutoksia pandemian aikana?**
- **Oliko muutoksilla näkyvää vaikutusta purkukeskusteluiden tuloksiin tai seurauksiin?**
- **Jäikö pandemia-ajan toteutuksista mitään ratkaisuja pysyvästi käyttöön?**
- **Koitko, että kriisiapua tarvitsevat saivat apua riittävällä tavalla pandemian aikana, vai olisiko jotakin pitänyt tehdä oman arviosi mukaan toisin?**
- **Onnistuttiinko jossain erityisen hyvin? Jäikö mielestäsi jossain parantamisen varaa?**

Liite 2: Saatekirje

30.11.2022

Tutkimuksen nimi

Purkutoiminnan toteuttaminen poliisissa pandemia-aikana.

Pyyntö osallistua tutkimukseen tiedonantajana

Teitä pyydetään osallistumaan tutkimustyöni teemahaastatteluun. Tutkimuksessa on tarkoitus selvittää menetelmän avulla, miten purkutyö on toteutettu Helsingin poliisilaitoksella pandemia-aikana. Tarkoituksena on selvittää, miten defusing- ja debriefing-toiminta on toteutettu, missä on onnistuttu ja missä jäi parantamisen varaa.

Osallistumisen vapaaehtoisuus

Tähän tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Jos Teillä on kysyttävää, voitte olla yhteydessä allekirjoittaneeseen, yhteystietoni löytyvät saatekirjeen lopusta. Jos päätätte osallistua teemahaastatteluun, Teitä pyydetään allekirjoittamaan viimeisellä sivulla oleva suostumus ja palauttamaan se haastattelutapaamisella. Mikäli ette halua osallistua tutkimukseen, ilmoittakaa siitä allekirjoittaneelle sähköpostilla tai puhelimitse 06.01.2022 mennessä.

Tutkimusmenetelmät, tutkimuksen toimenpiteet ja toteuttaja

Tutkimukseen sisältyy kirjallisuuden tarkastelu ja avaus, sekä siitä johdettu teemahaastattelu. Haastattelun kesto on 30–60 minuuttia ja haastattelut nauhoitetaan. Haastattelut toteutetaan haastateltavan työpaikalla. Voitte sopia haastatteluun osallistumisesta haastattelijan kanssa henkilökohtaisesti. Tämän tutkimuksen toteuttaa Tatu Sirén, joka suorittaa amk-tutkintoa poliisiammattikorkeakoulussa. Tutkija on yhteydessä Teihin puhelimitse tai sähköpostilla haastatteluajan sopimiseksi.

Haastattelut sisältävät tallenteet analysoidaan sisällönanalyysin menetelmän avulla, jonka jälkeen tallenteet tuhotaan. Tutkimukseen osallistuneiden henkilöiden nimi- ja muut henkilötiedot eivät tule ilmi tutkimusraportissa.

Tutkimuksen mahdolliset hyödyt

Tutkimuksen avulla on tarkoitus kuvailla, miten pandemia on vaikuttanut purkukeskusteluihin. Käytetyistä metodeista on määrä oppia ja nyt käytettyjen keinojen kautta ymmärtää missä on onnistuttu ja missä ei seuraavaa vastaavaa globaalia kriisiä ajatellen.

Tutkimuksesta mahdollisesti aiheutuvat haitat ja epämukavuudet

Haastatteluajankohdat pyritään järjestämään virka-ajan puitteissa, mikäli ette erityisesti halua niitä järjestettäväksi ilta-aikoina. Aikojen sopimisesta saattaa aiheutua vaivaa tai epämukavuutta, jotta yhteinen aikataulu saadaan sovittua. Pyrkimys on kuitenkin löytää haastateltavalle parhaiten sopiva ajankohta.

Tietojen luottamuksellisuus ja tietosuoja

Haastatteluaineistoa käsitellään anonyymisti, eikä henkilöllisyytenne tule esiin tutkimusraportissa. Tutkimuksen tarkoituksen kannalta välttämättömiä yhteystietoja säilytetään tutkijan puhelimen yhteystiedoissa tutkimuksen ajan. Tutkimustuloksissa ja muissa asiakirjoissa Teihin viitataan vain yleisesti haastateltava-nimikkeellä.

Tutkimuksen kustannukset ja taloudelliset selvitykset

Tutkimukseen osallistuminen on teille maksutonta.

Lisätietoja

Jos Teillä on kysyttävää tutkimuksesta, voitte olla yhteydessä tutkijaan:
tatu.siren@edu.polamk.fi

Yhteistyöstä kiittäen,
Tatu Sirén